

De veiligheidsplanning 2019: op zoek naar meer visie, structuur en een verbeterde evaluatiecultuur

WILLY BRUGGEMAN^a

Panopticon, 40 (2), 73-81

© 2019 Maklu | ISSN 0771-1409 | March 2019

^a Voorzitter federale politieraad (Corresp.: willy.bruiggeman@moerbeke.be)

De Kadernota Integrale Veiligheid (KIV) is het beleidsinstrument van de Regering om alle actoren die vanuit hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden en hun maatschappelijke doelstellingen een bijdrage kunnen leveren om tot een efficiënte en effectieve veiligheidsaanpak te komen, actief te betrekken bij de gezamenlijke aanpak van de onveiligheid in België.

In 2014 werd op basis van het samenwerkingsakkoord van 7 januari 2014 (SWA) een wettelijk kader gecreëerd voor de KIV en dit in relatie tot het Nationaal Veiligheidsplan (NVP). Dit strategisch beleidsdocument staat voor een integraal veiligheidsbeleid, dat vertrekt vanuit een verticaal en horizontaal geïntegreerde aanpak. Het legt het veiligheidsbeleid niet alleen van de federale regering maar ook van de regering van de deelstaten vast. De wet van 12 mei 2014 (*BS* 17 juni 2014) heeft de nieuwe procedure voor zowel de KIV als voor het NVP geofficialiseerd. Meer bepaald werden het veiligheids- en handavingsbeleid in het gefederaliseerde België, alsook de werkwijzen en verantwoordelijkheden nader gepreciseerd.

Vermeldenswaard is het feit dat de KIV in 2014 niet verlengd werd en daar werd in 2016 aan verholpen door het publiceren van de KIV 2016-2019. Deze KIV was georganiseerd rond tien prioritaire criminaliteitsfenomenen en vijf transversale thema's (KIV, 2016)¹. Verdere

¹ De veiligheids-thema's zijn:

- radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme
- mensenhandel en mensensmokkel
- een geïntegreerd drugsbeleid
- sociale en fiscale fraude
- cybercrime en cybersecurity
- geweldscriminaliteit, aantasting van persoonlijke integriteit en discriminatie
- georganiseerde eigendomsriminaliteit
- leefmilieu
- verkeersveiligheid
- overlast

De transversale thema's zijn:

- de bestuurlijke handhaving en informatie-uitwisseling
- het internet en ICT als facilitator voor criminaliteit
- identiteitsbepaling, identiteitsfraude en domiciliefraude
- buitgerichte aanpak
- de internationale samenwerking tegen veiligheidsfenomenen op bestuurlijk en strafrechtelijk vlak

concretisering gebeurde via zo'n 260 beleidsmaatregelen binnen het brede spectrum van de preventie, de repressie en de nazorg.

Deze KIV was opgevat als een dynamisch plan, dat onder impuls van de monitoring aangestuurd door de minister van justitie leidt (zou moeten leiden!) tot actualisaties en bijstellingen. De KIV vormt het strategische beleids- en referentiekader voor de veiligheidsaspecten in andere beleidsplannen zoals het Nationaal Veiligheidsplan (NVP)², het Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP) dat specifiek voor het administratief arrondissement Brussel-hoofdstad werd opgesteld, de Zonale Veiligheidsplannen, de parketplannen en de meer lokaal ingebedde veiligheidsplannen. Zij vormt ook het referentiekader voor alle actoren die betrokken zijn bij de integrale en geïntegreerde aanpak van onveiligheid.

De ministers van Justitie en van Veiligheid en Binnenlandse Zaken verzekeren de uitvoering, de monitoring en de evaluatie van de beleidsmaatregelen uit de KIV namens de actoren in de veiligheidsketen. Een methodologie en werkstructuur is op punt gezet binnen een hiertoe opgerichte werkgroep. Per criminaliteitsfenomeen of transversaal thema staat een rapporteur in voor informatiegaring. De rapporteur haalt voor elke beleidsmaatregel relevante informatie op bij de in de uitvoering betrokken actor.

Het strafrechtelijk beleid van de minister van Justitie, hierin bijgestaan door het College van procureurs-generaal, de parketplannen die in het verlengde hiervan door de Procureurs des Konings op arrondissementeel niveau worden ontwikkeld, de politieplannen (VAN AERSCHOT, 2004) zijnde het NVP³ en de Zonale Veiligheidsplannen (ZVP)⁴ en eventuele Lokale veiligheidsplannen (LVP), alsook het veiligheidsplan van het Brussels Gewest, vormen in die zin alle een afgeleide van de KIV en dienen zich conceptueel en qua prioritaire veiligheidsfenomenen maximaal hierop te oriënteren.

De politiebeleidscyclus (NVP en ZVP) is wettelijk verankerd in de Wet op de geïntegreerde politie. De ministers van Veiligheid en Binnenlandse Zaken en van Justitie coördineren het politiebeleid en vaardigen het NVP uit. Het NVP geeft de bijdrage weer van de geïntegreerde politie aan het veiligheidsbeleid, dat door de federale regering wordt bepaald en in de KIV is opgenomen.

2 Art. 4 van de WGP stelt: "De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie worden, met inachtnaam van de prerogatieven van de bevoegde overheden, belast met het coördineren van het algemeen politiebeleid, evenals met de coördinatie van het beheer van de federale politie en de lokale politie. Zij stellen te dien einde om de vier jaar een nationaal veiligheidsplan op na advies van de minister bevoegd voor verkeer over de elementen van dit plan die betrekking hebben op de verkeersveiligheid. De krachtlijnen van het NVP worden aan het Parlement medegedeeld. Het NVP waarborgt een globale en geïntegreerde aanpak van de veiligheid en verzekert de samenhang van het optreden van de politiediensten."

3 De wettelijke basis van het NVP bevindt zich in de wet op de geïntegreerde politie van 7 december 1998

4 DEVROE, MATHIJS en DE KEULENAER (2005) geven een definitie van de ZVP: "De zonale veiligheidsplannen omvatten naast een omschrijving van de kerntaken van de lokale politie, tevens het aandeel van de lokale in het gemeentelijk en in het federaal integraal veiligheidsbeleid. De ZVP zullen met andere woorden de prioritaire doelen en fenomenen uit het NVP onderzoeken en nagaan in welke mate deze prioriteiten beantwoorden aan de lokale noden en problemen van de desbetreffende zone." Echter bevat het ZVP de prioritaire opdrachten en doelstellingen die aan de politiezone worden toegekend. Om deze prioriteiten van het ZVP vast te leggen moet er onderhandeld en gediscussieerd worden tussen de verschillende participanten van de zonale veiligheidsraad. De zonale veiligheidsraden zijn niet verplicht om de vooropgestelde prioriteiten op te nemen in het zonaal veiligheidsplan. Dit kan echter enkel indien er goed beargumenteerd wordt waarom de lokale noden en prioriteiten afwijken van de nationaal vooropgestelde prioriteiten.

In het NVP 2016-2019 zijn tien veiligheidsfenomenen en zeven transversale thema's vastgelegd waarvan de politiediensten en alle ander betrokken instanties bijzonder aandacht besteden. De er in opgenomen fenomenen en thema's lopen grotendeels gelijk met de prioriteiten uit de KIV. In uitvoering hiervan pakt de geïntegreerde politie de veiligheidsfenomenen aan via de transversale thema's, de programma werking en de verbeterprojecten in de reguliere werking (zie figuur 1, p. 76).

De monitoring van de KIV en de opvolging van het NVP gebeuren nog steeds volgens een verschillende methodologie.

De opvolging van het NVP speelt zich af binnen de actieradius één actor actief in het veiligheidsbeleid (de politie). De federale politie is zowel rapporteur als actor voor de monitoring van de KIV, maar staat ook nog in voor de opvolgingsrapportering van het NVP. Ze doet dit in samenspraak met de VCLP voor de fenomenen die lokale politie rechtstreeks aanbelangen. De monitoring van de KIV strekt zich uit over alle actoren in het veiligheidsbeleid en over verschillende beleidsniveaus. De methodologie houdt rekening met de opportuniteiten en beperkingen van deze realiteit. Op die manier worden zowel de onderlinge samenhang tussen al deze beleidsdocumenten, als het verticaal geïntegreerd veiligheidsbeleid over de diverse beleidsniveaus (federaal, regionaal, zonaal en /of lokaal) verzekerd. Ook afstemming met het veiligheidsbeleid, de veiligheidsdocumenten, de regelgeving, de verdragen en akkoorden op het Europees en internationaal niveau wordt waar mogelijk en opportuun meegenomen in de veiligheidsketen van elk fenomeen.

De federale politieraad is belast met de globale evaluatie van de werking en de organisatie van de federale politie en van de lokale politiediensten. Ook bewaakt de federale politieraad, onder het gezag van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie, de coherentie van deze evaluatie met die van de KIV. Aan de hand van de resultaten kan men vervolgens aanbevelingen doen i.v.m. de afstemming en de zonale veiligheidsplannen en de toekomstige verbeteringen.

De KIV en het NVP werden al eerder in dit tijdschrift besproken (BRUGGEMAN, 2008; 2016).

2019 is een belangrijk jaar in deze beleidscyclus. Niet alleen moeten de huidige KIV en NVP geëvalueerd worden en moeten er nieuwe plannen voor de volgende periode voorbereid worden, maar er mag ook verwacht worden dat de verkiezingen (mei 2019) en de bijhorende veiligheidsstandpunten die de politieke partijen al dan niet hebben ingenomen in de aanloop naar deze verkiezingen meer informatie zullen brengen wat de prioriteiten betreft.

Nadien bepaalt de nieuwe regering haar beleid voor de volgende regeerperiode, maar het probleem is dat het absoluut niet zeker is dat er snel een Regering zal gevormd worden. Dit zal dus ofwel de planning van de voorbereiding van de KIV en het NVP doorkruisen, ofwel vertragen.

Maar dit is niet het enige probleem dat we in dit verband in dit editoriaal onder de aandacht willen brengen. Er is ook het voortdurend probleem van de verticale integratie van de plannen en de bijhorende beleidscycli. De Europese beleidscyclus, die mede door Europol door het publiceren van een dreigingsanalyse (SOCTA) ondersteund wordt zoals dit in 2010 door de Europese Unie werd vastgelegd, is een methode voor de aanpak van de belangrijkste criminele dreigingen waarmee de EU geconfronteerd wordt. Het Permanent Comité operationele samenwerking op het gebied van de binnenlandse veiligheid (COSI) onderzoekt

FENOMEEN KIV (CLUSTERS)		PROGRAMMA	VERBETERPROJECTEN REGULIERE WERKING	TRANSVERSALE THEMA'S ²¹
1	Radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme (m.i.v. polarisering)*	Radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme		7. Dadergerichte aanpak als invalshoek van politieopdrachten
2	Mensenhandel en mensensmokkel*	Mensenhandel (economische en seksuele uitbuiting)		6. Recherchemanagement
3	Een geactualiseerd integraal en geïntegreerd drugsbeleid*	Mensensmokkel Professionele en commerciële productie van cannabis Productie en markt van synthetische drugs Import en export van cocaïne		5. Internationale samenwerking tegen de veiligheidsfenomenen op bestuurlijk en strafrechtelijk vlak
4	Sociale en fiscale fraude*	Hormonen Markten Sociale fraude Fiscale fraude		4. Buitgerichte aanpak Witwassen, omkoping, financiering van terrorisme, corruptie, ...
5	Cybercrime en cybersecurity*	Cybercrime en cybersecurity		3. Identiteitsbepaling, identiteitsfraude, domiciliëfraude
6	Gewelddiscriminatie, aantasting van de persoonlijke integriteit en discriminatie*	Intrafamiliaal geweld Seksueel geweld t.a.v. meerderjarigen Seksueel misbruik t.a.v. minderjarigen Discriminatie		2. Internet en ICT als facilitator voor criminaliteit, maar ook voor veiligheidshandhaving en opsporing
7	Georganiseerde eigendomsriminaliteit en illegale goederentransacties*	Georganiseerde eigendomsriminaliteit door rondtrekkende daders Illegale wapenhandel		1. Bestuurlijke aanpak en informatie-uitwisseling: : een essentieel onderdeel van de integrale aanpak van georganiseerde misdaad
8	Leefmilieu (fraudegerelateerd)*	Alvafraude Biodiversiteit Dierenwelzijn Energiefraude		
9	Verkeersveiligheid*	Verkeersveiligheid		
10	Overlast*	Verbetering van de openbare orde (overlast, genoteerd beheer van de publieke ruimte en illegale transigratie)		

FIGUUR 1: PRIORITEITEN NVP 2016-2019

BRON: Federale politie (verkregen op 3 december 2017, via https://www.politie.be/5998/sites/default/files/attachments/Tab_NVP_N.png)

op grond van de SOCTA de aanbevolen prioriteiten. Op basis daarvan stellen de ministers van Binnenlandse zaken en van Justitie in de Raad de prioriteiten vast op het gebied van de criminaliteit voor de betreffende beleidscyclus in de vorm van een strategische meerjarenplanning (*Multi-Annual Strategic Plans* of MASP's), de EMPACT projecten en operationele actieplannen (OAP's). De EU-prioriteiten voor 2018-2021 werden in mei 2017 (dus na de start van de KIV en NVP) vastgelegd en dit heeft niet geleid tot een aanpassing van de Belgische plannen. Wel is het zo dat een aantal Europese prioriteiten ook nationale prioriteiten werden, wat niet belet dat er ook een aantal verschillende prioriteiten gehandhaafd bleven (Raad van Europa, 2018). Eenzelfde nood om te actualiseren zal zich trouwens herhalen in 2022.

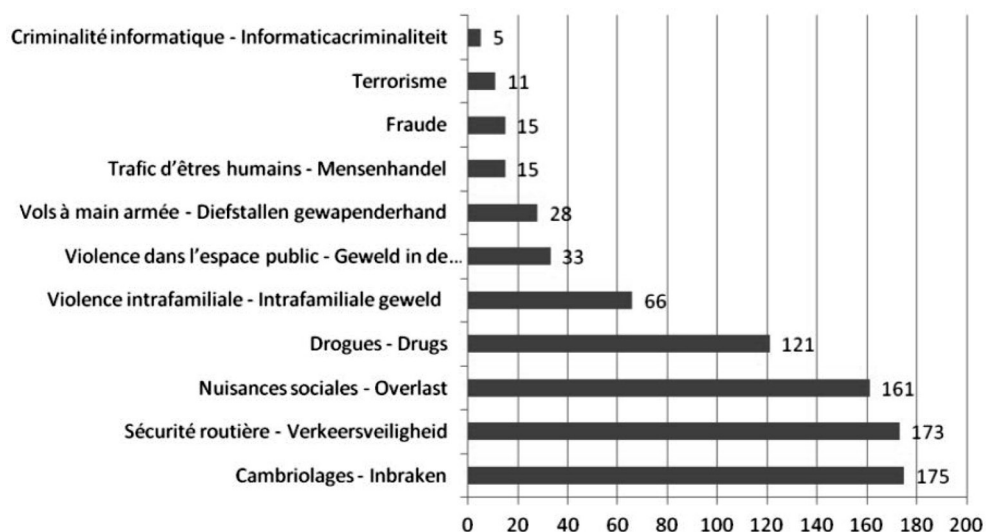
Een gelijkaardige situatie doet zich voor op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de zes Brusselse politiezones. Er werd in 2017 een Globaal Veiligheids- en Preventieplan (GVPP) (BPS-BPV, 2017) in werking gesteld dat slaat op de periode 2017-2020. Dit GVPP bevat tien thema's die meestal aansluiten op het NVP maar ook op een aantal punten verschillen. Nochtans is een globale samenhang zowel naar de keuze van de fenomenen toe als naar mogelijke maatregelen om zo integraal en geïntegreerd mogelijk te werken, wat van cruciaal belang is.

Ook is het zo dat ingevolge de vierjaarlijkse cyclus van de ZVP, de duur van de plannen niet gelijk liep met het beleidstraject van de lokale legislatuur. De ZVP hadden een werkingsduur van 2014 tot 2017. Als overgangsmaatregel konden de ZVP nog twee jaar verlengd worden tot 2019. Dit probleem wordt vanaf 2020 verholpen door een verlenging van de duur van de ZVP vier tot zes jaar (Art. 2, Wet 7 december 1998, BS 03 november 2016). Zo kan er vanaf 2020 gestart worden met de nieuwe regeling met plannen die beide een werkingsduur hebben van zes jaar. Het is trouwens wat de beoogde samenhang tussen het NVP en de ZVP betreft, interessant om na te gaan wat de interactie is tussen het NVP enerzijds en de ZVP anderzijds.

Uit onderzoek blijkt dat de prioriteiten 'verkeersveiligheid' en 'georganiseerde eigendoms-criminaliteit' veruit het meest opgenomen worden als prioriteit in de ZVP. De veiligheidsmonitor 2018/2019 zal aantonen of deze keuze ook nog aan de verwachtingen van de bevolking beantwoordt (zie figuur 2, p. 78).

Er treden wat de andere prioriteiten betreft, verschillen op tussen de zones, bijvoorbeeld inzake radicalisering. Ook de prioriteiten mensenhandel en mensensmokkel, drugs en overlast uit het NVP verschillen sterk tussen de zones. Dit is logisch omdat bepaalde fenomenen niet overal eenzelfde aandacht verdienen. Sommige prioriteiten waren in een aantal zones (vooral in de grote steden) het voorwerp van een volgend addendum en dit was vooral zo voor het fenomeen radicalisering.

- 5 1. Schending van de integriteit van de persoon
2. Polarisatie en radicalisering
3. Drugs en verslavende middelen
4. Mensensmokkel en mensenhandel
5. Schending van goederen
6. Mobiliteit en verkeersveiligheid
7. Leefmilieu en overlast
8. Financiële en cybercriminaliteit
9. Georganiseerde criminaliteit en handel in frauduleuze goederen
10. Crisisbeheer en resiliëntie

FIGUUR 2: PRIORITEITEN ZVP 2014-2017 T.A.V. PRIORITEITEN NVP 2012-2015

BRON: FOD binnenlandse zaken (2014)

De afstemming KIV/NVP en de ZVP blijft inhoudelijk en als men de respectieve tijdslijnen (gezien de overlappende perioden) bekijkt, een moeilijke kwestie. De na te streven samenhang tussen de ZVP (2020-2025) en het NVP (2020-2023) verdient bijzondere aandacht (JAMBON, 2014). Enerzijds is het zo dat de gemeentebesturen, na de verkiezingen in 2018 hun beleid hebben vastgelegd voor de komende zes jaren. Ondertussen moeten de nieuwe ZVP worden voorbereid en uitgerold. Er komt trouwens binnenkort een circulaire uitgaande van de minister van Binnenlandse zaken die de voorschriften voor het opstellen van de ZVP voor de periode 2020-2025 voorbereidt en zo nodig actualiseert. Anderzijds komt er onder de bevoegdheid van de ministers van Binnenlandse zaken en van Justitie hopelijk al eind 2019 een nieuw NVP (2020-...), waarbij mag verwacht worden dat de ZVP zullen bijgestuurd worden aan de hand van dit NVP (Art. 4, Wet van 7 december 1998 op de geïntegreerde politiedienst, BS 5 januari 1999). Dit is absoluut niet zeker en veel zal afhangen van de snelheid waarmee na de verkiezingen van mei 2019 een Regering zal worden gevormd. In de wetenschap dat deze plannen moeten worden gevalideerd door onder andere meerdere ministers, de Regering, het College van procureurs-generaal en de federale politieraad.

Een afstemming van de KIV met het NVP kan pas voorzien worden als de KIV beschikbaar is. Wellicht zullen noch de KIV, noch het NVP, beschikbaar zijn op het moment dat de politiezones hun ZVP's ter goedkeuring voorstellen aan de Zonale Veiligheidsraden en aan de ministers van Veiligheid en Binnenlandse Zaken en van Justitie. Zoals dit ook in de vorig cyclus het geval was zal dan opnieuw aan de politiezones gevraagd worden om hun eigen plannen, indien nodig, bij te sturen. Hetzelfde geldt voor het Gewestelijke veiligheidsplan voor Brussel, waarop ook de zes Brussels veiligheidsplannen zich moeten aligneren.

Het gevolg is dat de ZVP in twee fasen met een tussenperiode van één jaar moeten uitgewerkt worden. Dit is zeker niet van aard om de planmoeheid, die in vele korpsen de boven-

hand heeft genomen, te milderen en om de doorwerking op basis van actieplannen bij de lokale korpsen te stimuleren.

Om tegemoet te komen aan eerdere klachten is het absoluut noodzakelijk dat het NVP niet enkel is gebaseerd op een *top-down* benadering, maar dat de mogelijkheid wordt gecreëerd om *bottom-up* participatie te garanderen, waarbij mag verwacht worden dat fenomenen die een bovenlokale en vooral nationale respons noodzaken, voldoende aandacht krijgen. Dit geldt niet enkel voor het NVP maar veel meer nog voor de KIV die de basis legt voor het daarop aansluitend NVP.

Om vele misvattingen te vermijden, moet het ook voor iedereen duidelijk zijn wat met prioriteiten wordt bedoeld. Zogenaamde 'prioritaire fenomenen' zijn deze die bijzondere aandacht vragen en deze vervangen helemaal niet die fenomenen die voldoende verankerd zijn in de reguliere werking en /of de actoren van de veiligheidsketen (*Vr. en Antw. Kamer 2014-19, Vr. nr. 418 W. DEMEYER*)).

Ook is het zo dat om reden van de geringe flexibiliteit van de globale plannen, telkens bij het ontstaan van specifieke problemen, aparte plannen worden gemaakt (Kanaalplan, Stroomplan) waar meestal een andere methodiek en structurele logica wordt aangewend dan voor de klassieke plannen. Er moet daarom een systeem nagestreefd worden voor het op een dynamische en flexibele wijze benaderen van al deze plannen. Zo hebben de Parlementaire onderzoekscommissie in verband met de aanslagen van 22 maart 2016 geleerd dat er heel wat aanbevelingen werden gegenereerd die dringend om uitvoering vroegen en waar trouwens de onderzoekscommissie werd omgevormd tot een opvolgingscommissie (BRUGGEMAN, 2016). In het verleden is trouwens herhaaldelijk gebleken dat een niet geactualiseerde beleidsplanning leidt tot verschuiving van prioriteiten waarbij andere prioriteiten in het gedrang komen en de regie faalt om de gepaste beslissingen en concrete maatregelen te generen. Veel zal dus afhangen van de middelen waarover de politiediensten beschikken en de efficiëntie waarmee deze worden aangewend. Uiteraard moet de frequentie van dergelijke ingrepen beperkt blijven tot die situaties die een wezenlijk impact hebben op de bestaande plannen.

De vraag moet ook gesteld worden of en zo ja welke partners in de veiligheidsketen, naast de politie, over plannen beschikken om het NVP uit te voeren. De vraag is nu moeilijk te beantwoorden en er is daarom nood aan meer wetenschappelijk onderzoek. Nog delicaat is de vraag in welk mate de budgettering van de verschillende partners (inclusief de politie) rekening houden met en bijdragen tot het realiseren van het NVP. '*Economics of security*' staat in België nog helemaal in de kinderschoenen, zoals trouwens op een studiedag Centrum voor politiestudies (19/04/2018) i.v.m. de financiering van de veiligheid werd aangetoond.

Wat nog meer zorgen baart is de wijze waarop de plannen worden geëvalueerd. Theoretisch evalueert de zonale veiligheidsraad op basis van het uniforme canvas voorzien door de PLP 50 het ZVP⁶. De federale politie heeft in samenwerking met de lokale politie (via de VCLP) de indicatoren opgesteld voor de opvolging van de doelstellingen. Daarnaast wordt in de Werkgroep politiestatistiek (bestaande uit vertegenwoordigers van de lokale en de federale politie, telregels en afbakeningen van begrippen aangereikt voor het meten, het in kaart brengen en het opvolgen van de doelstellingen vervat in het NVP (*Vr. en Antw. Kamer 2014-*

6 Zie ook de omzendbrieven CP1 van 27 mei 2003 en CP2 van 3 november 2004 die ook handvaten aanreiken voor een auto-evaluatie.

19, Vr. nr. 1572 S. DE COSTER-BAUCHAU). Maar, vaak ontbreekt de interesse bij de deelnemende instanties om hier voluit aan mee te werken. Bovendien ontbreekt een gedegen evaluatiecultuur en alle betrokken instanties (lokale en federale overheden, Comité P en AIGP, de federale politieraad) evalueren volgens een eigen methodiek. Dikwijls wordt er niet geëvalueerd op een wijze die naam waardig. Er is meestal geen binding met de opdrachtbrieven voor leidinggevend en ook meestal niet met de evaluaties die inherent verbonden zijn met een verlenging van mandaten.

Uit wat hier voorafgaat is duidelijk dat de politiediensten deel uitmaken van een gestructureerd concept om op federaal niveau en op lokaal niveau de veiligheid planmatig aan te sturen en de KIV en de bijhorende plannen uit te voeren. De vraag is nu of dit in 2019 zal leiden tot een behoorlijke beleidsplanning en of inhoudelijk de nodige afstemming zal bereikt worden tussen de verschillende beleidsniveaus. Er is veel minder duidelijkheid wat de participatie van andere diensten betreft die ook geacht worden om in functie van hun bevoegdheden, verantwoordelijkheden en sociale doelstellingen een bijdrage te leveren, en dit is ook net wettelijk geregeld.

REFERENTIES

Literatuur

- BRUGGEMAN, W. (2008). Het nationale veiligheidsplan, de regeringsverklaring en de te actualiseren kadernota. *Panopticon*, 39(3), 57-61.
- BRUGGEMAN, W. (2016). Nationaal veiligheidsplan: eindelijk opnieuw geïntegreerd. *Panopticon*, 37(2), 145-152.
- DEVROE, E., MATTHIJS, S., DE KEULENAER, S. en THOMAS, S. (2005). *De procureur des Konings aan het woord. Evaluatieonderzoek zonale veiligheidsplannen*. Antwerpen-Apeldoorn: Maklu.
- DEVROE, E., CACHET, L., KOP, N. en BRUGGEMAN, W. (Eds.) (2018). Evaluatie van de politie. *Cahiers politiestudies nr. 48*. Turnhout: Gompel&Svacina.
- VAN AERSCHOT, D. (2004). *Resultaatgerichte actieplannen opstellen*. Antwerpen-Apeldoorn: Maklu.

Wetgeving en beleid

- BPS-BPV (2017). *Globaal veiligheids- en preventieplan*. Verkregen op 15 mei 2019, via <http://www.veiligheid-securite.brussels/sites/default/files/Plan%20GVPP%20Nederlands.pdf>.
- FOD Binnenlandse Zaken (2014). *Transversale analyse ZVP 2014-2017*. Verkregen op 15 mei 2019, via http://besafe.jdbi.eu/sites/besafe.localhost/files/u19/rapportzvp_nl_definitief_21112014.pdf.
- Jambon, J. (2014). Beleidsverklaring veiligheid, politie en binnenlandse zaken. *Parl.St. Kamer* 2014-19, nr. 020/0025.
- Kadernota Integrale Veiligheid (KIV) (2016). Verkregen op 15 mei 2019, via https://justitie.belgium.be/sites/default/files/downloads/2016-06-08_resume_nl.pdf.
- Raad van de Europese Unie (2018). *EU-beleidscyclus ter bestrijding van de georganiseerde en zware internationale criminaliteit ("EMPACT")*. Verkregen op 15 mei 2019, via https://www.consilium.europa.eu/media/37352/20185274_qco418775nln_pdf.pdf.
- Vr. en Antw. Kamer 2014-19, 1 juni 2015, nr. 54/40, 163 (Vr. nr. 418 W. DEMEYER)
- Vr. en Antw. Kamer 2014-19, 2 augustus 2016, nr. 54/91, 49 (Vr. nr. 1572 S. DE COSTER-BAUCHAU)

Wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus ("Wet op de geïntegreerde politie"), *BS* 5 januari 1999.

Wet van 12 mei 2014 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid, *BS* 17 juni 2014.

Wet van 16 augustus 2016 tot wijziging van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus wat betreft de veiligheidsplannen, *BS* 3 november 2016.